

Trag Biljke NEDELJNIK #055 - ZA USPEŠNU BAŠTU TREBA VAM 10 SATI NEDELJNO

Datum: 03. November

Kada vaše biljke prestanete da stavljate u ulogu žrtve i vaša uloga će se promeniti!

Kratak sadržaj:

Da li vam je za uspešnu baštu dovoljno 10 sati nedeljno?

Nadin kutak

Tipovi podzemnih perma modela

Dobili smo pismo od Ane

Lekovito drvo – mušmula

Stubasto voće

Kafa kao insekticid

Podsetnik na rokove

Projekat bašte za kontinentalnu klimu se povlači iz prodaje za 3 dana (u sredu)

Verujem u mudrost paučine. Da, baš paučine. Nastala iz utrobe pauka nosi bitne poruke, više neki šapat. Stoji u uglu i tišinom celi moj svemir pomera malo levo. Onako, sasvim dovoljno da vidim prizor iza planete. Prozorljivost mi dopušta.

Celi život nostalgija. Tako je to sa nama mesečarima.

Kada obučem svoj crveni kaput, preskočim srebrne krovove, preletim te vode koje nas odvajaju biću samo misao kristalna i jasna. Kao misao sam preletela vekove da bih došla u ovaj koji je neminovnost čista. Trebalo je da vidim posledicu.

Hodamo okolo kao bilbordi. Bilbordi koji su platili da bi bili bilbordi velikim industrijama... To je taj ljudski apsurd!

Plaćamo skupe brendove da bi oni okačili na nas svoje etikete koje nosamo okolo nesvesni da nas niko nije platio za reklamu. Stojim na ulici, okrećem se i ne vidim ljude, vidim samo bilborde. Kada je to počelo? Kada su nam tako uspešno servirali trendove kao prestiž, a zapravo nas porobili nikad oholije i lakše?

Kupujemo cipele u više boja jer idu uz baš onaj kaiš, uz haljinu, uz priliku, ne sluteći šta ti trendovi rade planeti. Mi smo pristali! Čak uživamo u tome!

Gomila cipela koje nas nikuda ne vode, koje nas odvođe od cilja, a koje stimulišu pet, šest industrija. I mi ih plaćamo. A te iste industrije uzvraćaju žestoko planeti hemikalijama i smrću.

Rečenica koja mi je obeležila dan: svet u kome se deca leče putem sms-a ne treba da postoji!

Tačno, pravedno, tako bi trebalo! Ali taj svet postoji! Realan je, opipljiv, živ i u njemu ta ista deca žive. I mi smo krivi što je to tako!

Svet u kome se priroda tretira hemikalijama ne bi trebalo da postoji jer zbog takvog sveta postoji i svet u kome se deca leče putem sms-a. Deca leče! Posledica je to trovanja planete od strane svih tih industrija koje tako olako plaćamo.

Apsurd! Radimo mesec dana da bismo platili da se naša planeta truje!

Ljudi sade stabla, a najveći broj stabala je upregnut u politički sistem i koristi se za dobijanje poena. I takav svet ne bi trebalo da postoji! Svet u kome je stablo oruđe ili čak oružje! Nebitno biće koje služi svrsi. Selfi stabla na sve strane. Ako posadite stablo o kome ne možete dalje da brinete to je jednako kao da ste bacili male mačiće pored kontejnera, kao da ste rodili decu za sirotišta. Nema razlike. Drvo je živo! I takav svet ne bi trebalo da postoji!

A tek plastični nokti! Koliko planeti treba da razgradi tu silnu plastiku koju stavljamo na i u tela? Ni takav svet ne bi trebalo da postoji. Svetu kome je plastika simbol lepote.

Mnogi svetovi ne bi trebalo da postoje, ali postoje i oni su naša posledica. Mi smo ih stvorili.

U meni se probudio neki planetarni inat! Tako je živ i jak. Ne pušta me i ne došupta mi!

Ja neću da kupim nove cipele dok ne pokidam sve ove koje imam u ormaru. Neću! Hoću ovima koje imam da brojim godine i da im rođendane slavim. Rođenje planetarnog inata mog i njihovog. I znam da će baš te cipele da me dovedu do cilja. I mnogo volim tu rečenicu koju živim: ne moram ništa da kupim jer mi ništa i ne treba. Stvarno mi ne treba.

Probudite planetarni inat! Mi smo ti koji uništavaju planetu različitim alibijima. Nije tačno da nije do tebe čoveče. Baš je do tebe i baš od tebe zavisi!

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 694 gradova.

Da li postoje anđeli?

Vidimo li ih?

Ko to čuva naše biljke?

Koliko samo malo znamo o sadejstvu sveta oko nas, o razgovorima koji su melodija zapravo? Muzika...

Kao dosledni posmatrač prirode ja svedočim sinergiji i komunikaciji bića oko mene. Antropomorfizam čoveka je njegova lična zabluda. Odvlači ga od suštine!

Ja ne priznajem da postoje korovi, postoje samo anđeli koji mi šapuću istinu. A hrabri su ako im hrabrost hranite ljubavlju.

Krastavac i paradajz su zaštitile jake biljke hvatačice jer su pepelnicu udomile na sebi. Večernjica, kao višegodišnja biljka i mrtva kopriva, kao višegodišnja divlja biljka čuvaju moje uzgojene biljke

Možda vi u prolazu njih i ne vidite?

Možda vas pepelnica plaši?

Ja s njom progovaram o suštini lakše nego s čovekom.

Istina nije ono čemu nas uče, ona je između naših i njihovih ćelija.

DA LI VAM JE ZA USPEŠNU BAŠTU DOVOLJNO 10 SATI NEDELJNO?

Da li baštovanstvo može da bude organizovano u skladu sa humanim vrednostima i prilagođeno tvojim potrebama?

Naravno da može. Ja sam u tome uspela i sada želim da ti predstavim i moju organizaciju po kojoj je meni dovoljno 10 sati nedeljno za baštu kako bih postigla kontinuiranu berbu i imala izobilje.

Sve je zapravo u organizaciji.

Najčešće pitanje koje mi se postavlja od strane baštovana i pratilaca na društvenim mrežama – koliko sati provodim u svojoj bašti?

Odmah ću da vas podsetim na činjenicu da je moja bašta značajno veća od prosečne bašte i ima 96 PMova, a sada pod zimskom zonom 37. PMova.

Ako to poredimo sa školskim primerom Projekta bašte za Kontinent koji je ju prodaji još 3 dana i koji ima 18 PMova i 100 kvadrata, moja bašta je samo pod zimskim kulturama značajno veća.

Školski primer bašte od 100 kvadrata prilagođen je zauzetom čoveku koji nema mnogo vremena.

Najefekstivniji deo kreativnog vremena čovek provodi na poslu, a kada se vrati kući čekaju ga mnogobrojne porodične obaveze i rutine pa tako zaista ima malo vremena za baštovanstvo. Nekada bavljenje baštovanstvom bez obzira na jaku volju i svest koliko je neophodnost danas znati tačno šta jedeš i serviraš svojoj porodici, postaje životni višak.

Znam, u dan stane koliko stane i ne može da se rastegne više pa u skladu s tim je i meni bilo tako.

I sama sam često bila na ivici da odustanem. Imala sam malo vremena za baštu, još manje znanja i gubila sam puno i na svim poljima.

Perfekcionizam koji me sve vreme pratio je bio moj najveći kritičar i bašta mi je bila poligon za rad na sebi. Često bih nakon odsustvovanja od 5 dana u baštu ulazila očajna jer mi je prva, nasušna potreba bila da baštu dovedem u red jer je to podrazumevalo ujedno da je to red u i meni.

Taj moj gonič robova! Kada vas vaš lični gonič robova dotera do granice odustajanja počinjete da postavljate pitanja.

Napisala sam jednom – da bi se u nama probudila larva promene i naše misije jedan deo naše ličnosti mora da poludi. E, taj deo mene je doživeo slom i tu je početak rada na sebi počeo postavljanjem pitanja. **Ko to mene stalno goni?**

Kada shvatiš da si zapravo ti sebi osnovni gonič, da ti dopuštaš ljudima da prelaze granice svojim postupanjem prema tebi kako bi se u tebi razvila njihova produžena ruka – tvoj lični gonič robova, tada nastaje i osnovna promena.

Vidite, ja tačno znam kroz šta prolazite. Svaku sam emociju prošla. I zato vam kažem – sednite, dišite, skuvajte sebi kafu, gledajte u horizont, vežbajte fokus i naučite da sortirate prioritete.

Jer možete da imate i baštu i sve što podrazumeva vaš paket aranžman života ali je važno da naučite kako da se fokusiraš.

To se danas zove dobra organizacija. A tako je nastala i Motivaciona Bio bašta kao jedna organizovana oaza u kojoj se baštovanstvo manifestuje na 4 nivoa: **umetnost voljenja, fokus na sadašnji trenutak, praktična ostvarenost i saradnja sa svetom oko sebe.**

Da li vam je potrebno puno vremena (koje nemate) da biste imali svoju baštu?

Odgovor je ne.

U bašti provodim oko 10 sati nedeljno i sada ću vam izneti moj planer i to u dve varijante:

1. Onda kada imam na raspolaganju celu nedelju, ali malo vremena pa moram da rasporedim tih deset sati kroz 6 ili 7 dana. Ovakvih nedelja je najviše jer sam zbog velikog broja konsultacija primorana na odličnu dnevnu organizaciju. Vrlo često u baštu mogu da uđem samo na pola sata ili sat vremena koliko iznose moje pauze između konsultacija.

2. A drugi planer se odnosi na vikend baštovanstvo jer u određenim fazama sezone samo vikendom mogu da se posvetim bašti.

Jako je važno da aktivnost u bašti podelimo na dva nivoa: **priprema ili postavka bašte i održavanje bašte.**

Kada radite primarnu postavku bašte treba vam malo više vremena jer je to uslojavanje gredica, ali kada je bašta jednom postavljena tada se radi samo nadogradnja i mnogo manje vremena se ulaže u tu aktivnost.

Organizacija baštovanstva koje je u humanoj meri i prilagođeno vašem životu se odvija u nekoliko koraka, a cilj je postavka samoodržive bašte koja „radi sama“:

1. Planiranje – početni ulog je veliki, ali je najefikasnija ušteda vremena dugoročno.

Cilj: da postavite sistem koji kasnije zahteva minimalno održavanje.

Jako je važan jasan plan. On zapravo oduzima najviše vremena. Da biste napravili jasan plan potrebno je puno istraživanja, učenja ali je to neophodnost kako biste imali sistem koji je samoodrživ dugoročno.

Kada odem u baštu tačno znam šta i gde ću da sadim. Nema razmišljanja o tome, nema gubljenja vremena na istraživanja, već to vreme koje mi je odvojeno za baštu koristim efikasno.

Zato je Projekat bašte idealno rešenje, jer ovde zapravo govorimo o gotovom rešenju. Do tog rešenja sam ja dolazila godinama, a sada vi imate sve sastavljeno kao **idealni i školski primer** bašte sa integralnim sistemima zaštite.

Kada imate jasan plan onda i znate šta vam je potrebno od semena, repromaterijala pa kada odete u baštu nosite samo ono što vam je potrebno.

Kada je reč o planu bašte to nije samo tačno upisano mesto, vreme sadnje, razmak, koliko biljaka se sadi, kako se pripremaju pre sadnje već je to **integralni sistem koji se međusobno podržava.**

Jer bašta nije samo nešto što ćete posaditi, zalivati i brati plodove. Bilo bi dobro da je tako jednostavno...

Onog momenta kada svoje biljke izložite nebu, kiši, vetru vi ih izlažete i insektima, puževima, gljivicama i bakterijama... Vama često baš borba sa predatorskim lancem oduzima jako mnogo vremena pa je vaš plan u tom smislu zahtevniji: ne samo što vi

koji nemate puno vremena morate da znate gde i kada sadite, već sistemi moraju da imaju uključene sisteme zaštite.

Svaki Projekat bašte ima ugrađene sisteme protiv najezdi predatora koji pripadaju lancu. Predatori se pojavljuju, jer tako i treba da bude, ali uz integralne sisteme zaštite nemate najezde i na to ne odlazi vaše, ionako, ograničeno vreme.

U Projektu bašte postavljene su kombinacije biljaka na osnovu dužine vegetacije, afiniteta rasta, plodoreda i sestrinstva biljaka.

Ili da vam prevedem ovo na praktični jezik: staje vam mnogo više biljaka na jednoj gredici i samim tim je sa malog prostora berba veća, a biljke koje su kombinovane se međusobno podržavaju i štite, a jasnim plodoredom se štedi novac koji biste uložili u dohranu biljaka i postavljenih sistema.

U integralne sisteme su uključene zaštite od grinje, moljaca, gljivica, podržavajući odnosi koji garantuju jak imunitet biljaka i obavezna fotoremedijacija.

A šta je to i zašto je neophodno?

Živimo u svetu velikog zagađenja sa svih strana. Polazim od teških metala ako ste blizu puta, komšija koji tretiraju pesticidima, kiselih kiša... U Projekat bašte su ugrađeni fitoremedijacioni sistemi biljaka koji rad efitorfiltraciju i fitotransformaciju i vašu hranu čine bezbednom. Potrebno je samo da pratite plan i ne brinete puno zbog zagađenja u okruženju.

2. Uzgoj u perma modelima – štedi vreme

S obzirom da su PMovi direktni komposteru oni objedinjuju 5 bioloških metoda: kompostiranje, malčiranje, orhanska ishrana, saradništvo sa svetom i mešovita sadnja.

Na ovaj način štedite vreme jer ove metode ne radite odvojeno.

Kada sam se ranije, manje organizovano, bavila baštovanstvom sve biološke metode postavljala sam odvojeno.

Imala sam 13 kompostera i da bi ih napunila nosila materijal, organski otpad, od tačke A do tačke B da bih dobila proizvod koji nosim u tačku C, svoju baštu...

Takođe, nakon sadnje malčirala sam biljke i to je podrazumevalo da nosim seno od tačke A do tačke B i to je kao odvojena aktivnost iziskivalo puno vremena.

Takođe mi je priprema TBĐ oduzimala mnogo vremena jer sam želela da iskoristim resurse i to je pored malčiranja bio jedini način.

Sve tri aktivnosti sam spojila u jednu: uslojavanje perma modela.

Ako izaberete uzgoj u perma modelima značajno štedite vreme jer ste samim uslojavanjem dobili kompostere, malč i organsku prihranu.

Rezultati u komposterima su često loši jer zaboravljamo da ih zalijemo dok na perma modelima ne izostaju, jer zbog biljaka na njima moramo redovno da ih zalivamo i na taj način dobijamo mnogo brže i efikasnije kompost na samoj gredici.

3. Uzgoj u zonama - vežba fokusa i jača efikasnost u bašti

Uvođenjem zona u bašti obezbeđuje se efikasan rad na ograničenom prostoru i **zone su ključne za uštedu vremena.**

One su definisane u Projektu bašte, jasnom planu. Zone se postavljaju u koracima i upravo ti koraci vam pomažu da se bavite samo onim što je u fokusu.

Na primer: bašta se ne postavlja cela već se postavlja samo zona. Oni koji imaju Projekat bašte za kontinent postavljaju samo 3+3 PMova jer to je kraj i ujedno početak sezone.

Ništa vam više od toga nije potrebno, za sada.

Zašto? Jer to je vaša zona.

U sistemu mešovite sadnje, o kome sam pisala u okviru planiranja, imate mnogo više kultura na jednoj gredici, mnogo veću berbu i samim tim vam briga o manjem prostoru štedi vreme.

Kada biste postavili celu baštu odjednom, svih 18 PMova, vaša energija bi se širila celim prostorom i ne biste mogli da štedite vreme.

Ali RPZ ima 6 PMova i ona je vaš početak u rano proleće. Sadnja na njoj počinje od 1.03. do 01.04. kada to završite, a uz jasan plan gotovi ste u jednom danu sa sadnjom, vi samo održavate baštu i nemate više posla u bašti do postavke nove zone.

Rad u koracima je ujedno i vežba discipline i odnosa prema svom vremenu. Manji broj gredica po principu „manje je više“ je vaša zona u kojoj se krećete.

Gusta sadnja, velika berba, malo uloženog vremena, ograničen prostor koji možete da kontrolišete.

Znate li koje je načešće pitanje koje mi ovih dana postavljaju oni koji su već posejali prve tri analize iz Projekta bašte?

Šta ja treba sada da radim u bašti nakon što je sve posejano?

Ja im odgovorim: ništa, čekajte da biljke niknu i uživajte u baštovanstvu. Jer lako je kada imaš definisan korak. Ne iziskuje puno vremena. A kada završite osećate se jako dobro **jer ste uspeali.**

4. Automatizacija svuda gde je to moguće

Zalivanje je ključno i ako nije dobro organizovano oduzima jako mnogo vremena.

Da bih se zalivanje učinilo efikasnijim morala sam da se oslobodim straha od zalivanja koje mi je bilo usađeno nekim baštovanskim nasleđem.

I vama su pričali priče o zalivanju pa kako se ne zaliva po danu, kao voda ne sme da bude hladna, kako se biljka ne sme prskati po listu...

I sama sam bila pod toliko kočionih sistema kada je zalivanje u pitanju da mi je ta aktivnost oduzimala najviše vremena. Ja sam na početku svoje baštovanske karijere

sve biljke zalivala vodom iz posuda koju su pre toga napunjene stajale na Suncu, a svaku bih biljku zalila ručno i kantama.

Kada se samo setim šta su meni uradili ugrađeni strahovi! Ne samo da sam trošila mnogo vremena već sam kidala kičmu bespotrebno. Tek kada sam došla do ivice odustajanja odlučila sam da isprobam sve metode zalivanja pa tako sam shvatila da oni koji dele savete to rade napamet i bez iskustva.

Biljke sam zalivala usred dana i po najvećoj žegi i one su rasle i bujale. A šta sam time dobila?

Zalivanje kada meni odgovara i prilagođeno mojim životnim potrebama. Dobila sam i bolji kontakt sa biljakom jer dok sam ih zalivala noću nisam mogla da radim još jednu važnu aktivnost, a to je pregled biljaka. Dok se odvoja zalivanje ja pratim biljke, uočavam oštećenja, pratim predatore.

Zalivanje može biti automatizovano po sistemu kap po kap i važno je da sistem radi jednom nedeljno na 2 sata kada se natopi celi PM i usred nedelje na sat vremena.

A zalivanje prskalicama se pokazalo još više kao lakša opcija jer je njih lako postaviti za razliku od sistema kap po kap. A te prskalice mogu da rade u bilo koje doba dana. Biljkama to ne smeta, a vi ste se oslobodili straha i na taj način uštedeli puno vremena.

5. Biram otporne kulture - osnova za uštedu vremena

Postoje kulture koje ne zahtevaju svakodnevnu pažnju, npr.:

Povrće: krompir, beli i crni luk, pasulj, grašak, tikvice, blitva, peršun.

Začini: ruzmarin, timijan, lavanda, žalfija.

Voće: jagode, maline, aronija, ribizla (uz kap po kap – idealno).

Sorte koje su otporne na plamenjaču, pepelnicu mogu puno vremena da uštede.

U bašti je mnogo manje zahtevnih biljaka kojima se stalno morate baviti. Takođe, malo je osetljivih biljaka i jako je važno da definišete o kojim se to kulturama radi i da pronađete otporne kultivare.

Mada, ako ste ispunili uslov 1 i imate dobar plan sa jasno postavljenim integralnim sistemima već ste korak do prevencije problema koji vam mogu oduzimati vreme.

Evo jednog realnog plana po danima na osnovu koga sam postavila celu zimsku zonu od 37 PMova pored održavanja bašte:

Ponedeljak - Pregled bašte, zalivanje po potrebi 1h

Utorak - Održavanje (nadogradnja perma modela, čupanje preraste trave, provera biljaka) 1h

Sreda - Priprema perma modela za novu sadnju, uslojavanje 1 h

Četvrtak - Punjenje tunela, gnezda u novom perma modelu i zalivanje celog sistema 1h

Petak - Sadnja u pripremljenom sistemu, nakon sadnje zalivanje 1h

Subota - Glavni radni dan (zalivanje cele bašte, dohrana, kosidba i održavanje) 4h

Nedelja - Berba, zalivanje, posmatranje 1h

Posmatranje je ključ uočavanja grešaka i problema u bašti na vreme.

Bilo je mnogo dana kada sam bašti mogla da se posvetim samo vikendom i često sam se osećala kao vikend baštovan iako mi je bašta ispred kuće. Tada je moja organizacija izgledala ovako:

Subota je glavni radni dan i znam da ću celi dan da budem u bašti, ali da to ne bi bio frustrirajući dan organizacija pomaže.

Subotu delim na pre i posle podne jer u međuvremenu pripremam i obroke. Rutina je jako važna jer ako ste vikend baštovan, pa još imate i porodicu onda svako treba da dobije malo pažnje, a vaš život obezbeđene normalne potrebe.

Pre podne:

Pregled bašte 1h

Uslojavanje Prema modela 1 h

Postavljanje tunela i gnezda i njihovo zalivanje 1 h

Kosidba staza oko gredica 1 h

Plevljenje, nadogradnja sistema 1 h

Posle podne:

Setva i sadnja 1 h

Zalivanje posađenog 1 h

Nedelja:

Berba plodova 1 h

Zalivanje cele bašte 2 h

Dok zalivate automatizovano pregledajte biljke od najezdi.

Zaključak – ono što vam oduzima najviše vremena i za šta je neophodno puno znanja je plan bašte koja je samoodrživa i po principu „više je manje“ štedi tvoje vreme i prilagođena je vašem životu.

Projekat bašte za Kontinent dostupan je samo još 3 dana i to nije rešenje samo za vas već i za vašu decu ili unuke jer je proizvod koji kupujete jednom i postavljate ga celi život.

Link do Projekta bašte za kontinent: <https://tragbiljke.com/bio-basta/>

I ovo vam pišem jer će mi biti žao kada se ponuda zatvori, a vi za ovo niste čuli.

Priroda će se oporaviti samo uz čoveka, a da bi se čovek oporavio potrebno mu je baštovanstvo po humanim merilima prilagođeno njegovom životu i to je ono što vam nudim.

Ovo je poslednji Nedeljnik u kome ću pisati o Projektu bašte za kontinent jer se u sredu povlači iz prodaje.

Puno smo snimali, pisali, uložili veliki trud kao tim da informacija o postojanju ovakvog rešenja dođe do vas.

Uskoro očekujte informacije o Projektu bašte za primorje. Kada zaokružimo celi ciklus kazaću da smo dali sve od sebe da vam naredna sezona bude što lakša.

Samo ću da napišem GLASNO da sam ponosna na celi Tim jer su sve vreme bili na visini podrške i da su upravo oni inspiracija za tekst o kamenu i hlebu.

Jednostavno je, Univerzum spoji ljude koji su potrebni da bi nastala celina, a ove naše specijalne jedinice Traga Biljke su prošli sve testove po pitanju ega i iz sebe iznedrili one koji smirenjem mire, a jasnim ciljem pokazuju kako se vlada situacijom. Sve je ovo kao jedna pozornica, a mizanscen ipak ostaje nama.

Više informacija o Projektu bašte za kontinentalnu klimu možete da pogledate ovde: <https://tragbiljke.com/bio-basta/>

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Kažu da vrt otkriva više o svom vrtlaru nego što bi to vrtlar htio. Ako se još k tome radi o biovrtu, mjestu gdje ne vlada nasilje nad prirodom, nego razumijevanje, strpljenje i radost nad malim promjenama, tada smo u jedno odmah sigurni: njime „upravlja“ prvenstveno ljubav. U današnjem svijetu gdje sve mora biti brzo i učinkovito, biovrt nas uči da sve na ovoj planeti ima svoj ritam, da najbolje učinke postizemo kada taj ritam osluškujemo i poštujemo.

Ali nas vrtlara ima raznoraznih. Svatko od nas je do vrtlarenja došao na svoj način, kroz svoje životno iskustvo. Svoj karakter pokušavamo uskladiti s ritmovima prirode koji su stariji od svakog našeg plana. I dok jedni crpe snagu iz reda, drugi iz slobode, treći iz dijeljenja, četvrti iz snova... svi mi na kraju tražimo isto: sklad s prirodom i samim sobom.

Kako je Biljana jednom simpatično rekla: „...Svi se razlikujemo i po tempu i po razumijevanju. To je taj ljudski biodiverzitet. A ja tu različitost podrazumijevam i volim. Vi ste svi karakterno drugačiji i meni ste kao jedna velika mješovita sadnja...“

I baš kao u gredici s mješovitom sadnjom gdje svaka biljka doprinosi cjelini na svoj način, i među nama postoji mnoštvo karaktera. Svatko od nas unosi u vrt dio sebe – svoj ritam, svoje navike, svoje radosti i brige.

Volite li dati svojim biljkama slobodu? Kad vidite da jedan krastavac uporno odbija penjati se po mreži, nego tvrdoglavo pruža svoje vitice prema vočki iako mu je ona puno dalje od mreže? Možda ćete uzeti špagicu i privezati ga za mrežu, a možda će vas ta upornost raznježiti i špagicu ćete razapeti do vočke kako biste mu olakšali put? Upravo to sam ja napravila i ta loza krastavca je bila najrodnija i najzdravija od svih drugih iz istog gnijezda, a zadnje krastavce sam brala sa te loze kada su već sve ostale bile suhe.

Možda volite sve unaprijed isplanirati? Imati red i strukturu. I to je jako dobro. Umanjuje vam stres i neizvjesnost, štedi vaše dragocijeno vrijeme. Uzimate bilježnicu, kalendar sjetve, tablice i nacрте. Točno znate kada sijati i koliko treba dana do berbe. Ali, priroda često napiše vlastiti scenarij, ali i to je za vašu dobrobit, jer ste u svoju teku upisali još jednu korisnu bilješku koja vas u sljedeću sezonu uvodi sa znanjem prepoznavanja prirodnih obrazaca.

Volite li poklanjati sjeme i sadnice iz svog vrta? Do nekih ste možda teško došli. Ali, ipak, od deset dobivenih sjemenki pokloniti ćete 5, od 6 uzgojenih sadnica, pokloniti ćete 3. Darivatelj uvijek ima višak i uvijek ga dijeli - presadnice, sjemenke, plodove... Možda ste se kao ja uvjerali da vrt daje više kad se dijeli s drugima. Usput se i održava genetska raznolikost biljaka, što znači otpornije i zdravije vrste. Time darivatelj ne širi samo dobrotu, nego ulaže u budućnost.

Često u Zajednici govorimo o tome kako nas prizori s naših gredica ostavljaju očaranima, pa nam je draže glavicu kelja gledati na gredici nego ju ubrati i upotrijebiti za neko ukusno jelo. Jer osim što smo vrtlari, mi smo i sanjari opijeni ljepotom što nam priroda prostire pred naše oči, uz malo truda naših ruku. Nama su naše gredice mali svemiri prepuni priča. Eh, da nam je samo dovoljno vremena i dana da ih sve redom stavimo na papir...

Za priče iz mog vrta kliknite na link: <https://probajovako.blogspot.com/>

Svako dobro! 🌸

TIPOVI PODZEMNIH PERMA MODELA

Osnovna podela perma modela je na NPM i PPM.

NPM su nadzemni perma modeli koji se prvi put uslojavaju u bašti.

Njihovi slojevi su jasno definisani: kabasti sloj, zeleni otkos, 10 cm sena, stajnjak i 10 cm sena.

O uslojavanju NPMova postoji puno epizoda i imamo mnogo kombinacija kod slojeva. S obzirom da su PMovi direktni komposter i jednako kao i u komposterima radi se kombinovanje organske materije ili upotreba resursa.

Cilj je da dođemo do komposta na samoj gredici ili PPMa gde sadimo i sejemo u vlastiti kompost. Brzina razgradnje zavisi od C:N odnosa i o tome sam pisala

prethodnim Nedeljnicima pa vam je onda jasno zašto ste na kraju sezone na nekom NPMu postigli uspeh, a na nekom ne.

NMP je u narednoj sezoni PPM, podzemni perma model, jer on već ima strukturu kompostera, ne počinjemo sa uslojavanjem od samog početka ali u skladu sa uspehom u humifikaciji i kompostiranju imamo nekoliko tipova PPMa.

Ovo o čemu ću sada pisati se može nazvati i odražavanjem PPMova jer je to i bilo jedno od pitanja u Učionici. Na kanalu imamo nekoliko važnih epizoda o održavanju perma modela, ali kada ih sortiram u daljem tekstu biće vam jasnija njihova dalja upotreba.

Kao prvo, ne prilazite perma modelima sa strahom da ćete pogrešiti jer nećete. Ovo su vrlo fleksibilni sistemi.

Nakon prve sezone vaši perma modeli su PPMovi. Postoji epizoda Nadzemni i podzemni perma modeli i savetujem da pogledate koja je razlika u setvi i sadnji.

Gruba razlika bi bila sledeća: ako u NPMovima sadimo u gnezda i tunele koje punimo mešavinom 321, ovde sadimo takođe u gnezda i tunele ali tako što pomerimo seno i sadimo i sejemo u vlastiti kompost, bez dodavanja nove mešavine.

Hajde sada da vidimo šta nas čeka u praksi i kakva je dalja upotreba PPMova u skladu sa njihovom fazom kompostiranja.

1. Prvi tip PPMa je onaj koji je idealno humificiran. U njega možemo odmah da sadimo bez dodavanja mešavine 321. To možete da proverite na kraju sezone kada podignete seno i videćete da se ispod gornjeg sloja nalazi kompost. Na kraju sezone na takvom PMU se nalaze biljke i postupak njegove dalje nadogradnje je sledeći: sa njega uklanjamo kompletnu biljnu masu i nadograđujemo PPM sa malim slojem sitnog sena, pa nakon zalivanja u tom senu radimo male tunele ili tako duboko da dođemo do komposta i tu sejemo ili sadimo. Kompletna biljna masa sa tog modela se uklanja jer ako je usitnimo i stavimo preko njega pokrićemo kompost i on će ostati duboko i biće neupotrebljiv za sadnju. Biljna masa se stavlja na druge tipove PPMa ili se iseckana stavlja na ovaj tek kada obavimo setvu oko tunela i gnezda.
2. Drugi tip PPMa koji zatičete u praksi je vrlo čest i zovem ga polurazgrađenim PPMom. Ako niste dovoljno zalivali, nadograđivali ili imali jako zahtevne kulture kao što je cela ZP onda se ovo može očekivati. Takvi PPMovi imaju mali sloj komposta i uglavnom su ispod samih slojeva jako tvrdi. Imate osećaj da se ispod sena nalazi beton. Kada se na kraju sezone na ovom PMu uklanjaju biljke njegova nadogradnja i dalja upotreba se odvija na sledeći način: pokosite ga, oborite sve biljke na njemu, dodate sloj sena do 10 cm i radite ponovo gnezda i tunele ali su u ovom slučaju jako plitki, do 5 cm dubine. Ovo se radi kako bi seme ili sadnica na početku imali idealne uslove, ali kasnije ulaze u sam PM i on počinje ga ih hrani. Potrošnja mešavine 321 je minimalna i više je prisutna kao nadmudrivanje modela.
3. Treća grupa PPMova su oni koji služe za bacanje otpada iz bašte tokom sređivanja gredica ili kuhinjskog otpada preko zime. Vratite se na prvi PPM gde

sam naglasila da se on očisti od baštenskog otpada i malo nadogradi pre setve. Taj otpad mora negde da se ukloni i upravo je ovaj PPM mesto za tu aktivnost. Ovaj PPM uglavnom pripada budućoj KPZ ili ZP ili da prevedem tamo gde planirate krompir, tikve, lubenice i dinje. Pre same sadnje se ovaj PPM zatvara slojem sena i rade se plitka gnezda kao što sam opisala u drugoj grupi PPMova ukoliko sejemo semena, a kada je u pitanju krompir on se ubacuje u gnezda bez dodatata mešavine 321.

4. PPMovi u trećoj sezoni podrazumevaju dodavanje stajnjaka. Stajnjak se dodaje pre samog zatvaranja. Potrudite se da plešete sa sezonom i da vam dodavanje stajnjaka bude uklopljeno u zatvaranje sistema. Na primer, u Projektu bašte za Kontinent od 18 analiza cela PLZ se zatvara na kraju zbog rotacije zona i to je idealno vreme za dodavanje stajnjaka. Ne morate celoj bašti odmah da dodate stajnjak, radite to u skladu sa zonama. Jedne sezone će stajnjak dobiti PLZ ili pola PMova jer ona iznosi 9 PMova, a u narednoj sezoni, kada rotirate gredice, to će ponovo biti narednih 9 PMova koji su u rotaciji prešli u PLZ. Kada dodajete stajnjak potrebno je da pokosite i usitnite sve što se nalazi na tom perma modelu i postavite na sami vrh. Preko organskog otpada stavite stajnjak i to 3 lopate do dužnom metru i iznad toga ide seno. Tada sejemo u tunele i gnezda koja punimo mešavinom 321 ali su ponovo oni plići i dovoljni samo toliko da seme ili sadnica imaju kontakt sa zemljom.
5. PPM koji je izvor komposta ili dovoljan kao mešavina 321. Jako je važno da zatvorite sistem i da obezbedite u svojoj bašti resurse za sadnju pa i komposta za mešavinu 321. Kompost uzimate sa KPZ ili jednom modela sa krompirom. Naravno, kada uzmete kompost iz tog modela morate ga ponovo uslojiti kao NPM ali je ovaj model obezbedio dovoljno komposta za celu baštu i za sebe. Jedna od alternativa je sadnja na travnjaku koja uvek daje ogromnu količinu komposta. Dakle, u samoj bašti, u okviru PMova jedna gredica mora da proizvodi kompost za punjenje. Taj kompost se čak i ne mora mešati sa zemljom i stajnjakom (zovem ga mešavinom 321 kako bi vam bilo jasno o čemu se radi) jer je cilj sadnja u vlastitom kompostu koji je najhranljiviji za biljke.
6. I poslednji tip PPMa je onaj koji često potpuno zatravi. Probije ga niz divljih biljaka i deluje vam kao da ste izgubili prostor za sadnju. Takvi PPMovi su česti u rano proleće. Kada ih pokrije mišjakinja i mrtva kopriva to je pozitivan znak dobre humifikacije, ali je nevolja kada ih pokrije pirika. To je sve rešivo. Takav PM je važno poklopiti. Nemojte da gubite vreme da ga čistite i borite se sa divljim biljama. Samo ga pokosite, stavite sloj sena od 15 cm i radite sadnju kao u NPMu. Potpuno zatravljen PPM je greška koja se lako rešava. I to rešavanje troši najmanje energije i vremena.

DOBILI SMO PISMO OD ANE

Draga Biljka,

(nadam se da je u redu što te tako oslovjavam – želela sam da ti se obratim nadimkom!)

Nadam se i da ćeš razumeti ovo pismo koje ti pišem, kao što sam ja, uz pomoć Google prevodioca, razumela tvoja učenja.

Živim u Mađarskoj, u selu Héhalom koje ima oko 900 stanovnika. Po struci sam sociolog, a moj muž je građevinski inženjer. Imamo petoro dece. Oboje potičemo iz ovog sela i ovde tražimo nove puteve – one koji stare vrednosti čine razumljivima i živima u današnjem vremenu.

Dugo sam tražila način da na svom glinovitom tlu, koje je okrenuto ka severu, uzgojim biljke koje je moja baka nekad sadila radi samoodrživosti (naravno, na bogatom, plodnom tlu). Dok sam tražila znanje na internetu, YouTube algoritam mi je prikazao tvoj video: govorila si na jeziku koji nisam razumela, ali si stajala u baš onakvoj bašti o kakvoj sam ja sanjala.

Ispred voćnjaka, poput bujnog ostrva, tvoje biljke su stajale zajedno, podržavajući jedna drugu, u zelenoj travi. Ta bašta je zračila životom. Nije ličila na one uobičajene bašte gde golička zemlja razdvaja i ograđuje biljke. U tom trenutku nešto je u meni progovorilo: to je ono što želim!

Počela sam da gledam tvoje video-snimke (otprilike pre godinu dana), prijavila sam se na Nedeljnik i svake sedmice pratila tvoje savete i misli. Ubrzo sam osetila da smo srodne duše. Kada sam prvi put prevela tvoj video, pomislila sam: „Ona je šaptačica, veštica u najplemenitijem smislu te reči.“ Sledeće nedelje si u Nedeljniku napisala nešto poput: „Nekada bi me zbog ovoga spalili na lomači, danas mi samo blokiraju video.“

Više puta mi se dogodilo da, kad bi mi se u glavi pojavilo neko pitanje ili sumnja, ubrzo bi od tebe stigao odgovor. Toliko si povezana s baštom, s baštovanima i s Bogom. Često zaplačem dok čitam tvoje reči. Kao da si mi otvorila oči, kao da si dotakla i probudila ono najdublje znanje, osećaj i sposobnost u meni. Kao da isti Duh govori kroz tebe i kroz mene. Zahvalna sam ti i od srca ti hvala!

U Mađarskoj postoji ženski verski red – Društvo socijalnih sestara. Uz časne sestre povezani su i laici, takozvani „spoljašnji članovi“. I ja sam jedna od njih. Svake godine obnavljamo svoju posvećenost zajednici.

Pošto sam ranije s puno strasti pričala jednoj od sestara o svojoj bašti, zamolila me je da o tome održim 15-minutno predavanje. Povod je bila deseta godišnjica enciklike pape Franje Laudato si'. Sestra Borbála Rácz, koja mladima predaje zaštitu stvaranja, izložila je encikliku kroz četiri tačke, a ja sam se na njih nadovezala svojim fizičkim i duhovnim iskustvima iz bašte.

Na početku sam ukratko predstavila tvoju metodu – program motivacionog biobaštovanstva – i s ljubavlju preporučila tvoju edukativnu platformu svima. Učinila

sam to jer ne reklamiraš nikakav proizvod, već deliš znanje, kako bi se stvarale male oaze koje čuvaju Božje stvaranje i poštuju Njegovu prvobitnu nameru.

Kada sam započela ovaj program, nije se otvorilo samo novo poglavlje u mojoj bašti, već sam i ja krenula na jedno duhovno putovanje. To putovanje, o kojem i ti govoriš, moglo bi se nazvati putem zaštite stvaranja.

Četiri tačke enciklike bile su: dar – obraćenje – zajednica – radost i nada.

Dar: govorila sam o tome kako mi je čak i pirika (*Elymus repens*) – najuporniji „korov“ (reč koju smo izbrisali iz rečnika) – postala dar i izvor snage. Nekada je trava u bašti bila sramota u selu, znak „lenje žene“. Kako promeniti pogled da to postane dar?

Obraćenje: govorila sam o važnosti prisutnosti. O tome da moramo preusmeriti pažnju sa svojih unutrašnjih pritisaka i motiva ka biljkama. Ako nisam prisutna, ako me vode moji unutrašnji nemiri, ne vidim stvarnost u kojoj biljke žive.

Imala sam jedan čokot paradajza i svim silama sam pokušavala da ga nateram da rodi crvene plodove. Posle mnogo borbe shvatila sam – to je sorta koja daje savršeno žute plodove!

Govorila sam i o tome da je naša bašta deo većeg sistema. Ponekad samo treba pustiti da se stvari dese, prihvatiti ih, pomiriti se s njima. Imam nekoliko lokalnih stabala breskve – nisu oplemenjene sorte, ali obično rađaju. Ove godine su svi cvetovi izmrzli, zatim su i listovi propali, a ono što je ostalo napale su bolesti. Htela sam da posečem drvo. Ali onda su se pojavile mladice oko njega – nova generacija. Čudo. A kad sam kasnije iz daljine pogledala, videla sam – jedno jedino, ogromno, zdravo voće visi na njemu. Ako to nije Božji osmeh i poruka: „Ne odustaj, tu sam i ja.“

Zajednica: govorila sam o važnosti otvoreno oprašenih semena i čuvanja sopstvenog semena kao zaboravljenog zajedničkog blaga. To je osnova naše prehrambene samostalnosti. Spomenula sam i „tip B“ glad – kada ima dovoljno kalorija, ali u povrću i voću nema dovoljno mikronutrijenata, vitamina i minerala. Jedemo previše, a telo i dalje gladuje. Uz to, s hranom unosimo pesticide, fungicide i veštačka đubriva...

Radost i nada: uz tvoje prećutno dopuštenje, ispričala sam priču iz jednog Nedeljika – o tome kako je tema bašte u terapijskoj grupi, osnovanoj radi prevazilaženja ratnih trauma, pomogla da se ljudi povežu.

Bašta je život. Bašta je mesto gde se može prepoznati Bog. Bašta je prastari simbol upisan u dušu svakog čoveka. Ona govori o onome što nas sve povezuje, što nas gradi, oživljava i leči.

Predavanje je imalo veliki uspeh – slušalo ga je oko 100 ljudi, sestara i članova zajednice, u Budimpešti 20. septembra 2025. godine. Iako je trajalo samo 15 minuta, nadam se da se broj tvojih mađarskih pratilaca povećao!

Od srca ti hvala, draga Biljka, što si mi omogućila sve ovo – i što to omogućavaš svima koji traže. Neizmerno sam ti zahvalna za znanje, za tvoju brigu o Božjem stvaranju – bilo da je reč o biljci, čoveku ili bilo kom živom biću – i za sve što deliš sa mnom i svima nama.

S nestrpljenjem očekujem početak nove sezone i zajedničko baštovanje s tobom –
makar fizički daleko, ali duhovno sasvim blizu –

sa mnogo, mnogo ljubavi,

Kovač Ana

.....

Draga Ana, nisam ti odgovorila na mejl jer sam htela da ti odgovorim ovim putem kako bi tvoje pismo pročitao što više ljudi. Prvo sam ga podelila u zajednici i mnoge si dirnula do suza. Imala sam se „rašta i roditi“ ako sam podstakla ljude da misle o sebi kao celini s prirodom. Koliko samo srodnih duša ima svuda po svetu! Nadam se da možeš da osetiš jačinu zagrljaja koji šaljem.

Hálás vagyok neked, maradj méltó a természethez, mint korábban, Biljka

LEKOVITO DRVO – MUŠMULA

Postojanje biljke kao što je mušmula kod mene izaziva zadivljenost. Osim što je osvežavajuća voćka ona je i lekovita.

Tačnije, svaki njen deo: list, cvet i plod su lekoviti. S obzirom da se sadi od novembra do marta nadam se da ću ovim tekstom da vas podstaknem da je posadite. Sadeći jednu ovakvu sortu vi spašavate nju od nestanka. Iskreno i celim bićem verujem da će autohtone sorte spasiti planetu i jednog dana biti nosilac prehrane.

Što se uzgoja tiče ona nije zahtevna. Raste do 2 m, ali ukoliko joj dopustite može dostići i 7m i sadi se na razmaku od 5 - 6 m.

Sadi se iz semena, reznica i sadnica. Mora se redovno zalivati prve četiri godine dok ne razvije korenov sistem, a nakon toga zalivanje nije potrebno. U pitanju je sorta otporna na mraz, biljne bolesti i lisne vaši. To vam govori da je svaki plod mušmule potpuno oslobođen otrova.

Ja je uvek berem pre jakih mrazeva i skladištim u gajbicama. Od nje pravim kompot, pekmez i liker i obožavam je u svežem stanju.

Mušmula je lekovita biljka. U lekovite svrhe se koristi list, cvet i plod. List i cvet se beru u fazi cvetanja i suše na vazduhu za čaj. Od plodova se takodje pravi čaj.

Čaj od plodova mušmule: jedna kašika svežih usitnjenih plodova prelije se sa 2 dc vruće vode i poklopi. Posle jednog sata se procedi i pije kod stomaćnih tegoba, vrtoglavice, a time se ispiraju usta kod krvarenja desni.

Čaj od lista i cveta: dve supene kašike suvog čaja prelići sa 2 dc vrele vode i poklopiti. Nakon pola sata može se koristiti za ispiranje grla kod infekcija.

Udomite jednu mušmulu i dajte dorinos opstanku autohtonih sorti. Bićete srećni celi život!

STUBASTO VOĆE

Stubasto voće su sorte voćaka koje rastu uspravno i ne razvijaju široku krošnju, već rastu u obliku stuba. Idealne su za mala dvorišta, terase i balkone. Obično narastu do 2–3 metra visine i 30–50 cm širine.

Najčešće vrste stubastog voća:

Stubasta jabuka (*Malus domestica* 'Ballerina', 'Polka', 'Bolero'...)

Stubasta kruška ('Decora', 'Condora'...)

Stubasta šljiva ('Imperial', 'Fruca'...)

Stubasta trešnja ('Sylvia', 'Stella Compact'...)

Stubasta breskva i nektarina (nove sorte kao 'Crimson Rocket', 'Bonanza')

Sadnja i nega

Sadnja: najbolje u jesen (oktobar–novembar) ili rano proleće (mart).

Razmak: 50–60 cm između sadnica, 1 m između redova.

Zemljište: dobro drenirano, humusno, pH 6–7.

Zalivanje: redovno, posebno u sušnim periodima.

Đubrenje: u proleće azotno, u jesen organsko (stajnjak, kompost).

Rezidba: minimalna – uklanjaju se samo suve ili oštećene grane.

Prednosti:

- Malo prostora
- Brzo rađa (već u 2–3. godini)
- Lako održavanje i berba
- Dekorativan izgled
- Može se saditi u zemlji ili saksijama.

Veličina saksije: najmanje 40–60 litara zapremine (prečnik 40–50 cm, dubina min. 40 cm).

Drenaža: obavezno stavi sloj šljunka ili ekspandirane gline na dno (5–10 cm).

Zemlja: mešavina 3:2:1

Idealno pH zemljišta: 6–7.

Saksije obavezno sa rupama za odvod vode.

Zalivanje

Tokom leta 2–3 puta nedeljno, ako je suvo i toplo i češće.

Tokom zime zaliti samo ako nema padavina i ako zemlja nije smrznuta.

Položaj

Na suncu ili polusenovitom mestu (barem 6 sati sunca dnevno).

Zaštićeno od jakog severnog vetra.

Zimovanje

Stubaste voćke u saksijama treba zaštititi koren: obaviti saksiju stirodurom, slamom, agrotekstilom ili je premestiti u zaklon (garaža, veranda, staklenik).

Stubasta jabuka

Sorte: 'Bolero', 'Polka', 'Flamenco', 'Golden Rocket', 'Waltz'.

Oprašivanje: posadi bar 2 različite sorte radi boljeg roda.

Rađa: već u 2. godini.

Stubasta kruška

Sorte: 'Decora', 'Condora', 'Obelisk'.

Oprašivač: kao i jabuka, bolje je imati dve sorte.

Osetljivost: ne voli previše vlage — dobra drenaža je obavezna.

Stubasta trešnja

Sorte: 'Sylvia', 'Helena', 'Stella Compact'.

Samoplodne sorte: 'Sylvia' i 'Stella Compact' (možeš saditi samo jednu).

Napomena: ne voli previše senke; zaštititi je od mraza u cvetanju (april).

Stubasta breskva / nektarina

Sorte: 'Crimson Rocket' (breskva), 'Bonanza' (nektarina).

Toplota: voli puno sunca, ali u saksijama zaštititi koren zimi.

Rađa: brzo – često već sledeće godine.

Stubasta kajsija

Sorte: 'Goldcot', 'Compacta'.

Osetljiva na mraz: najbolje da stoji uz južni zid kuće koji akumulira toplotu.

Stubasta šljiva

Sorte: 'Imperial', 'Fruca', 'Blue Sweet'.

Održavanje: minimalno orezivanje, samo da se održi stubasti oblik.

Rod: visok i redovan.

KAFA KAO INSEKTICID

Do nekih rešenja se dolazi slučajno, mada ja lično ne verujem u slučajnosti. Sve je uzročno-posledično i svaki postupak prethodi nekom rešenju.

Ne mogu da potpišem ove informacije kao autor jer je u ovome umešao prste i Svetko, moj divni mačor-pratilac u bašti. S obzirom da je kao stari mačor bačen na imanje iz auta u pokretu jednog kišnog dana nikada nije potpuno prihvaćen od strane čopora koji je već dugo sa mnom. Zato sam mu najbolje društvo upravo ja, a mesto za spavanje buduća gredica za luk. Na toj poziciji sam već trebala da posadim beli luk, ali ne bih da mu oduzimam udoban krevet.

Kao i svaka jako zauzeta osoba šetam svoju kafu gde god da se krećem, jer je to jedini način da je popijem, pa možete i na snimcima da vidite obešene šolje za kafu svuda okolo.

Tog dana je Svetko prosuo moju kafu i ona je ispskala jedan širi krug biljaka u okruženju. Kafa jeste hranivo, ali u ovom slučaju se radi o insekticidu i repelentu za puževe.

Narednih dana primetila sam da te biljke ne diraju buhači niti u okruženju ima puževa. Testirala sam učinak taloga kafe jer je to nešto što se svakako baca i ispostavilo se da je efikasno: odbija smrdibube, buhače, sovice i puževe.

5 supenih kašika taloga kafe prokuvate u 1 l vode. Ostavite da se ohladi. Nakon toga procedite i prskate biljke nerazređenom tečnošću.

Ovo nije samo efiksno sredstvo već i hrana jer kafa sadrži K, N, Mg i P. Talog možete da zaledite i da ga koristite kasnije po potrebi.

PODSETNIK NA ROKOVE

Izašli su kalendari za novembar za primorje i kontinent.

Kontinent konačno završava ozimu sadnju pa vas podsećam da završite ozimu sadnju belog luka, graška, spanaća, boba.

Na **primorju** nam počinje ozima sadnja koja će trajati do polovine decembra. Imate dovoljno vremena.

Dok imate resurse pripremite perma modele za RPZ, po Projektu od 18 gredica treba vam 6 perma modela uključujući i 3 koja su već posejana.

Projekat bašte za kontinentalnu klimu se povlači iz prodaje za 3 dana (u sredu)

Još 3 dana dostupan je Projekat Bašte za kontinent, a nakon toga se povlači iz prodaje.

U pitanju je trajno rešenje koje možete doživotno da koristite i započnete bilo kada.

Za više informacija o Projektu bašte kao i šta sve sadrži kliknite na ovaj link: <https://tragbiljke.com/bio-basta/>

Kupovina je omogućena za sve delove sveta uz pomoć bankovne kartice ili uplate na devizni račun u evrima (za uplatu na devizni račun nas kontaktirajte na mejl podrska@tragbiljke.com da vam izradimo fakturu).

Ako vam je potrebna moja mentorska pomoć i vođstvo kroz celu sezonu, trenutno je na raspolaganju jedna opcija mentorstva na našoj edukativnoj platformi, a to je:

Kolektivno mentorstvo – Učionica

Učionica okuplja 1.000 baštovana koji zajedno rade, uče i dobijaju podršku prilagođenu svojim klimatskim zonama i nivou znanja.

Slobodna mesta za novembar su unapred popunjena preko liste čekanja, ali možete se prijaviti još uvek i rezervisati svoje mesto za decembar.

👉 Više o Učionici i prijavi na listu čekanja saznajte ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica>

Druga opcija mentorstva trenutno nije dostupna, jer su sva slobodna mesta popunjena sve do februara 2026. godine, a to je:

Individualni mentorski rad – 1 na 1 podrška

Za one koji žele personalizovan projekat bašte skrojen baš po njihovoj meri i svakodnevnom ritmu i individualni rad sa mnom tokom cele godine.

Slobodna mesta za individualni mentorski rad su popunjena do februara 2026. godine.

👉 Više o individualnom radu pročitajte ovde, a možete se prijaviti na listu čekanja: <https://tragbiljke.com/projekat>

Nakon prijave na jednu od opcija mentorstva, kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem Vibera i objasniti naredne korake.

Ako ste došli do ovde, hvala vam na izdvojenom vremenu.

Sledeći Nedeljnjak očekujte u ponedeljak u 10h.

Ako ga ne vidite u svom inboxu, proverite i Promocije ili Spam.

S ljubavlju i poštovanjem,

Trag Biljke Tim